

FFP AUGUST 1985

BILAG: napp ut!

OM KLASSEANALYSE AV OSLO

Distriktsmøtet i Oslo-partiet påla DS å legge fram et forslag til klasseanalyse av byen til diskusjon i partiavdelingene innen 1.9.85. Noen virkelig klasseanalyse av Oslo har vi ikke så langt. Men i tråd med DMs vedtak legger vi fram det vi har så langt.

MÅLSETTINGER

DS har vedtatt en del målsettinger for ei klasseanalyse av byen. Vi har tatt utgangspunkt i at klaseanalysen først og fremst skal danne grunnlag for å utvikle en generaltaktikk og en ny utbyggingsplan for partiet i byen. Målsettingene er å

1. Foreta ei inndeling av den yrkesaktive befolkninga i Oslo etter klasse. Herunder de som bor utafor og jobber i Oslo.

2. Undersøke organiseringa av og foreta ei politisk vurdering av klassene i byen.

3. Undersøke langtidstendenser i yrkes- og bransjestrukturen, herunder endringer i yrkesdeltakinga til kvinnfolka og langsiktige endringer i stillinga til klassene

i byen.

4. Kartlegge store arbeidsplasser, herunder viktige kvinne-arbeidsplasser, herunder eierstrukturen i de store bedriftene i byen.

5. Kartlegge de politiske styrkeforholda i fagbevegelsen i byen.

6. Kartlegge konsentrasjonen av ikke-norske nasjonaliteter i bransjer, type jobber, på store arbeidsplasser, og foreta ei politisk vurdering.

7. Kartlegge bosettingsmønsteret i byen.

8. Undersøke ikke yrkesaktive grupper, som pensjonister, studenter og skoleelever, langvarig arbeidsløse.

PROSJEKTGRUPPE

Dessuten har DS nedsatt ei gruppe folk til å følge opp og samordne arbeidet. Det vi til nå kan legge fram er begrensa: Et første forsøk på å inndeile den yrkesaktive befolkninga i byen etter klasse. Og litt om tendensene i klasseutviklinga i byen.

Vi er klar over at det i Oslo-partiet fins mange folk som er

interessert i, har greie på og har jobba med spørsmål som har med klasseanalyse av byen å gjøre, og som har materiale og kunnskaper som vi ikke har. Prosjektgruppa er interessert i å komme i kontakt med alle sånne folk.

LAGAS BEHANDLING.

Laga inviteres altså ikke her til å ta stilling til noen ferdig klasseanalyse av byen, eller et sett gjennomarbeida standpunkter. Laga inviteres til å være med på å arbeide fram ei sånn analyse. Laga bør legge opp til arbeid med dette ut fra sine egne forutsetninger.

Vi er interessert i vurderinger fra laga om klassesdelinga innafor bransjer eller sektorer som laga kjenner, herunder den inndeling vi har forsøkt å gjøre (og som med hensikt er forsøkt gjort ganske detaljert). Vi er interessert i materiale og vurderinger av eierstrukturer, monopolisering, internasjonalisering, teknologisk utvikling, framtidsutsikter for bedrifter og bransjer. Vi er interessert i materiale om fagorganisasjonen og vurderinger av politiske styrkeforhold i klubber, foreninger, forbund mm. Og vi er interessert i vurderinger av politiske tendenser i de forskjellige skikta laga jobber i.

MARXISTISK KLASSEKRITERIER OG OFFENTLIG STATISTIKK.

Vi har begynt med å forsøke å foreta ei inndeling av den yrkesaktive befolkninga etter klasse. Sjøl dette er ikke lett. Det er sjølsagt å ønske at ei sånn inndeling blir gjort strengt etter marxistiske klassekriterier. Men samtidig er den nødt til å bygge på den statistikken som er tilgjengelig. Og den

tilgjengelige statistikken er ikke laga for å danne grunnlag for marxistisk klasseanalyse.

"Klasser er store grupper av mennesker som skiller seg fra hverandre gjennom den plasseringa de har i et historisk fastlagt system for samfunnsmessig produksjon. De skiller seg gjennom forholdet sitt til produksjonsmidlene (som i de fleste tilfellene er fastlagt eller formulert i lovene), gjennom den rollen de har i den samfunnsmessige organiseringa av arbeidet, og følgelig gjennom hvor stor del av den samfunnsmessige rikdommen de rår over og hvilken måte de skaffer seg denne delen på."

Dette, som er Lenins klassiske definisjon av klasser, er den definisjonen vi forsøker å gjennomføre.

Men denne definisjonen er ikke gjennomført i offentlig statistikk. Best egna for formålet, er Statistisk Sentralbyrås yrkesstatistikk, som bygger på en standardisert yrkesklassifisering som er felles for de nordiske landa. Bare til en viss grad faller denne sammen med virkelige klasseskiller. Den skiller f.eks. ikke mellom arbeidsleder og arbeider, mellom lønnstaker og sjølstendig næringsdrivende. Det gjør at ei klasseinndeling som bygger på sånn statistikk, er nødt til å bli omtrentlig.

KLASSESTRUKTUREN I OSLO 1980.

Nedafør er et forsøk på å foreta ei sånn inndeling på grunnlag av folketellinga 1980. Noen av vanskene med det statistiske materialet har vi alt nevnt. Andre begrensinger med dette forsøket er at det ikke tar hensyn til den daglige folkevandringa til og fra Oslo, og det omfatter ikke ikke yrkesaktive. Det følgende er altså

ikke ei inndeling av alle som bor eller jobber i Oslo i 1985 etter klasse. Det er et forsøk på å foreta ei inndeling av alle yrkesaktive bosatt i Oslo i 1980 på grunnlag av klasse. (På grunn av vanskene i det statistiske materialet er dette oppsettet heller ikke satt opp sånn som vi egentlig mener det burde ha vært satt opp.)

Borgerskapet

utgjør antakelig omkring 10% av den yrkesaktive befolkninga i byen.

Hit regnes store, mellomstore og små kapitalister (dvs. sånne småkapitalister som ikke er avhengig av eget arbeid for å leve), ansatte bedriftsledere, toppen i statlig og kommunal administrasjon og forvaltning, og statlige og kommunale bedrifter, toppbyråkrater i de store organisasjonene, kremen av de intellektuelle ellers. Av dette utgjør toppen i offentlig administrasjon og forvaltning over 5000 folk, mellom en fjerdedel og en femtedel.

Småborgerskapet

utgjør antakelig omkring 40% av den yrkesaktive befolkninga i byen, eller i underkant av 90 000 folk. Hit regnes:

- Småborgerlig intellektuelle

Hit hører arkitekter og ingeniører, vitenskapsfolk, leger, psykologer, universitets- og høyskolelærere, lektorer, adjunker, lærere og førskolelærere, kunstnere, redaktører, journalister, programtjenestemenn, sosialtjenestemenn, jurister, bibliotekarer, revisorer, økonomer, siviløkonomer, tjenestemenn i offentlig administrasjon og forvaltning (toppen unn tatt) m.fl. Samla er dette et skikt på rundt 30 000 folk.

- Funksjonærsmåborgerskapet.

Hit regnes mellomlaget av funksjonærer og arbeidsledere i industri, bygg og anlegg, transport, bank og forsikring, handel og kontor, stat og kommune (i den grad de ikke er tatt med i gruppa intellektuelle). Samla er denne "gruppa" (som ikke er noen naturlig gruppe) kanskje 36 - 37000 folk.

- Ansatte i mellomstilling sjukepleie og annet pleiearbeid, service mm. med omkring 10 000 folk.

Av disse utgjør sjukepleierne aleine over 4000 folk.

- Polititjenestemenn og militært befall og offiserer med omkring 2000 folk.

- Sjelstendige næringsdrivende.

Omkring 10 000 folk, fordelt på omkring 2750 innafor industri, bygg og anlegg og transport, omkring det samme som innafor handel, hotell og restaurant, og resten på forskjellig forretningsmessig og annen tjenesteyting.

Arbeiderklassen

utgjør omkring halvparten av den yrkesaktive befolkninga i byen, eller omkring 120 000 folk, eller kanskje noe mer enn det. Ei foreløpig inndeling av arbeiderklassen i byen er sånn:

- Industriarbeidere, bygg og anleggsarbeidere. Omkring 31 000.

- Arbeidere i privat transport, losse-, laste- og lagerarbeid.

Her tas med skipsmannskap, buss-, vare- og lastebilsjåførere, drosjekusker, varebud, fly- og veitrafikkassistenter, losse- og lastearbeidere, lagerarbeidere m.fl. Omkring 11 000 folk.

forts. s.9

tabeller:

5	GRUVE- OG SPRENGNINGSARBEID MV.		131		
6	TRANSPORT OG KOMMUNIKASJONSARBEID	18	204	5 191	29
60	Skipsbefalsarbeid		381		
61	Dekks- og maskinmannskapsarbeid		265		
62	Lufttrafikkarbeid		122		
63	Lokomotivførerarbeid		173		
64	Vei-trafikkarbeid	7	823		
644	Vare- og lastebilsjåfører	4	480		
65	Konduktør-, trafikk- og fraktsass.arbeid	1	390		
66	Trafikkledelse		526		
67	Post- og telekommunikasjonsarbeid	5	981	3 916	66
671	Poståpnere, postassistenter	2	775	1 324	48
68	Postalt og annet budarbeid	1	336		
7-8	INDUSTRI-, BYGGE- OG ANLEGG SARBEID	39	485	5 356	14
70	Tekstilarbeid		90		
71	Tilskjæring og sømarbeid		985	733	75
72	Skotøy og lærvare arbeid		130		
73	Smelteverk-, metallvare- og støperiarbeid		681		
74	Finmekanisk arbeid		984		
75	Jern og metallvarearbeid	8	993		
76	Elektroarbeid	4	971	590	12
77	Trearbeid	3	279		
78	Malings- og byggtapetseringsarbeid	1	325		
79	Annet bygge- og anleggsarbeid	2	165		
8 00	Grafisk arbeid	3	702	748	20
81	Glass-, keramikk- og teglarbeid		47		
82	Næringsmiddelarbeid	2	105	573	27
83	Kjemisk prosessarbeid, treforedlings- og papir		457		
84	Tobakksarbeid		225		
86	Annet tilvirkingsarbeid		808		
86	Pakke- og emballeringsarbeid	1	232	955	78
87	Maskin- og motordrift	1	659		
88	Laste-, losse- og lagerarbeid	4	774		
882	Lagerarbeidere	4	165	464	11

forts. s.8

INDUSTRIELLE		1970	1980	Endring		
Ukearbeid (ukearbeid)		i alt		i alt kv.		
0	TEKNISK, VITENSKAPLIG, HUMANISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID	42 202	19 662	56 277	29 400	133 149
00	Teknisk arbeid	9 926	633	11 086	1 102	112 174
03	Medisinsk arbeid	1 726	360	2 328	553	135 164
04	Sykepleie og annet pleiearbeid	10 175	9 280	13 620	12 259	134 132
06	Pedagogisk arbeid	7 706	4 200	10 840	6 446	141 153
1	ADM.- OG FORVALTNINGSARBEID, BEDRIFTS OG ORGANISASJONSLEDELSE	13 152	1 498	19 542	4 788	149 320
10	Off. adm. og forvaltning	2 038	329	5 344	1 987	262 604
11	Bedrifts- og org.ledelse	11 114	1 169	14 178	2 796	128 239
2	KONTORARBEID	49 845	35 255	41 844	32 885	84 93
3	HANDELSARBEID	26 492	12 688	23 908	11 883	90 94
30	Grossister & detaljister	3 127	991	1 258	457	40 46
32	Handelsreisende og agentur	2 550	128	1 414	163	55 127
33	Handelsarb. fra kont.&detaljhandel	19 376	11 352	19 152	10 689	99 94
4	JORDBRUK, SKOGBRUK OG FISKE	1 167	173	1 256	330	108 191
5	GRUVE- OG SPREGNINGSARBEID MV	95	6	131	6	138 100
6	TRANSPORT- OG KOMMUNIKASJON-	19 857	4 271	18 204	5 191	92 122
64	Veitrafikkarbeid	9 719	465	7 823	616	80 132
67	Post- & telekommunikasjonsarbeid	4 211	3 301	5 981	3 916	142 119
7-8	INDUSTRI- BYGGE & ANLEGG SARBEID	59 013	9 559	39 485	5 356	67 56
75	Jern- & metallvarearbeid	13 484	294	8 993	200	67 68
76	Elektroarbeid	6 806	1 031	4 971	590	73 57
77	Trearbeid	4 451	21	3 279	41	74 195
82	Næringsmiddelarbeid	2 700	722	2 105	573	78 79
83	Kjemisk prosess-, treforedl.&papir	707	154	457	119	65 77
88	Laste-, lesse- & lagerarbeid	8 085	697	4 774	464	59 67
9	SERVICEARBEID	30 031	20 876	29 872	20 007	99 96
90	Sivilt overvåkings & tryggingarb.	2 989	263	3 358	725	112 276
91	Hotell & restaurant- & husarbeid	7 868	6 272	9 009	7 271	115 116
93	Vaktmester- & rengjøringsarbeid	11 861	9 304	10 858	7 461	92 80
A	MILITÆRT ARBEID	3 777	-	3 473	23	92
X	UOPPGITT	580	191	7 363	2 888	
I	ALT	246 211	104 179	246 245	114 578	100 110

Kilde: Statistisk sentralbyrå

FOLKETELLINGA 1980 OSLO.

Yrkesfelt/yrkesområde/yrkesgruppe

Totalt antall personer

0	TEKNISK, VITENSKAPLIG, HUMANISTISK OG KUNSTNERISK ARBEID	56 277	29 400	
00	Teknisk arbeid (arkitekter, ingeniører mm)	11 086	1 102	
01	Kjemiker- og fysikerarbeid	2 123	1 464	
013	Laboranter, laboratorieassistenter	1 513	1 213	80
02	Biologisk arbeid	185	44	
03	Medisinsk arbeid (overleger, leger, tannleger)	2 328	553	
04	Sykepleie og annet pleiearbeid	13 620	12 259	90
041	Sykepleiere	4 041	3 834	95
045	Hjelpespersonale i sykepleie	5 077	4 632	91
05	Annet syke- og helsevernarbeid	1 977	1 686	85
06	Pedagogisk arbeid	10 840	6 446	60
064	Lærere, faglærere i praktiske yrker	4 713	3 179	67
07	Religiøst arbeid	621	225	
08	Juridisk arbeid	990	100	
09	Kunstnersik og litterært arbeid	4 416	1 837	
1	ADMINISTRASJONS- OG FORVALTNINGSARBEID, BEDRIFTS- OG ORGANISASJONSLEDELSE	19 542	4 788	25
10	Offentlig administrasjon og forvaltningsarbeid	5 344	1 987	
101/103	Ledende tjenestemenn i statlig administrasjon	916	161	18
102/104	Tjenestemenn i statlig administrasjon ellers	3 842	1 635	43
105	Ledende tjenestemenn i kommunen	215	46	21
106	Tjenestemenn i kommunen ellers	267	106	40
11	Bedrifts- og organisasjonsledelse	14 178	2 796	20
111	Bedriftsledere	9 261	985	11
2	KONTORARBEID			
20	Bøkføring og kassaarbeid (bank, kontor, butikk mm)	5 345	3 791	71
21	Stenografi og maskinskrivingsarbeid	7 491	6 797	91
29	Annet kontorarbeid	28 749	22 131	77
292	Bankfunksjonærer (alm. bankarbeidere)	2 992	1 810	60
3	HANDELSARBEID	23 908	11 883	
30	Grossister og detaljister	1 258		
31	Salg av fast eiendom, verdipapir mv	1 889		
32	Handelsreisende og agenter	1 414		
33	Handelsarbeidere fra kontor og detaljhandel	19 152		
333	Butikkekspeditører	12 211	9 091	75
4	JORDBRUK, SKOGBRUK OG FISKE	1 256		

9	SERVICEARBEID	29 872	20 007	67
90	Sivilt overvåkings- og tryggingsarbeid	3 358		
91	Hotell- og restaurantarbeid, husarbeid	9 009	7 271	81
92	Servertingsarbeid	3 485	2 565	74
93	Vaktmestere og rengjøringsarbeid	10 858	7 461	
932	Rengjøringspersonale	8 490	7 344	87
94	Hygiene og skjönhetspleie	1 378	10 037	75
95	Vaske-, rense- og strykearbeid	499	356	71
96	Sport og idrett	111		
97	Fotografarbeid	432		
98	Begravelsesservice	173		
99	Annet servicearbeid	530		
A	MILITÆRT ARBEID	3 473		23
X	UOPPGITT YRKE	7 363	2 888	

(kilde: Statistisk sentralbyrå)

- Arbeidere, lavere personale og funksjonærer i offentlig kommunikasjon (post- og televerket, NSB, sporveiene).

Her tas med postassistenter og -bud, telefon- og telegraf ekspedienter, ekspedisjonsvakter, lokførere, konduktører, stasjonsbetjening, bussførere, sperrevakter, verkstedarbeidere, lavere funksjonærer m.fl. Omkring 6000 folk.

- Personale i laboratorie-, sjukepleie og annet pleiearbeid.

Her regnes laboranter og laboratorieassistenter, hjelpepleiere, pleiemedhjelpere, portører, barnepleiere m.fl. Omkring 9000 folk.

- Arbeidere, personale og funksjonærer i hotell og restaurant, rengjøring, privat og offentlig tjenesteyting ellers.

Her regnes kokker, kjøkkenmedhjelpere, hushjelpere, husmorvikarer, resepsjonsassistenter, fly- og togvertinner, servitører og annet serveringspersonale, restaurantkasserere, vaktmestere, rengjøringshjelpere, vinduspussere, vaskeri-, renseri- og strykeriarbeidere, brann-, toll- og fengselstjenestemenn, badebetjening m.fl. Omkring 25 000 folk, av dette en tredjedel rengjøringspersonale.

- Kontorfunksjonærer.

Her regnes maskinskrivere, sentralborddamer, interne bud, ekspedisjonsvakter, datamaskinoperatører og ellers alt kontorphersonale som gjør rutinearbeid på private og offentlige kontor. Omkring 25 000 folk.

- Bank- og butikkfunksjonærer.

Her regnes butikkekspeditører og -kasserere og skrankepersonalet i bankene. Omkring 14 000 folk, hvorav over 12 000 butikkekspeditører.

Tendenser i klasseutviklinga i Oslo.

1. Industriarbeiderklassen har gått kraftig tilbake. Dette gjelder både det totale antallet industriarbeidere og antallet industriarbeidere i forhold til hele den yrkesaktive befolkninga. Fra 1979 til 1980 ble en tredjedel av arbeiderne i industri, bygg og anlegg vekk. I 1980 var det i overkant av 30 000 industriarbeidere i byen, omkring 1/8 av den yrkesaktive befolkninga. Denne tilbakegangen har fortsatt på første halvdel av 80-tallet.

2. Denne tilbakegangen er ikke oppveid av ei oppsvulming av handel, kontor- og servicenæringene. Antall kontoransatte gikk noe tilbake i den samme 10-årsperioden, noe som antakelig henger sammen med tilbakegangen for industrien. Antall ansatte i handel og service var omtrent den samme i denne perioden.

3. Derimot har det skjedd ei kraftig øking av antallet ansatte innafor yrkesfeltet teknisk, vitenskapelig og humanistisk arbeid. Det har skjedd ei kraftig øking av antallet folk som jobber innafor sjukepleie og annet pleiearbeid, og i skoleverket. Toppskiktet i stat og kommune er mer enn dobla. Samla sett har det skjedd ei kraftig øking av det intellektuelle skiktet i byen. Som skikt var de intellektuelle i byen i 1980 omkring 40 000 folk, og på størrelse med det tradisjonelle kjerneproletariatet i byen (arbeiderne i industrien, bygg og anlegg, transport).

4. Samla sett må denne utviklingen bety at arbeiderklassen i Oslo gikk noe tilbake i størrelse i perioden 1970 til 1980.

5. Innafor småborgerskapet har gruppa sjølstendige næringsdrivende antakelig minka. Innafor varehandelen har det skjedd ei klar sanering. En motsatt tendens fins innafor bygningsbransjen: Kontraktørvesenet.

6. Kvinnfolkas yrkesdeltakelse har økt med 10% fra 1970 til 1980, eller med omkring 10 000. Menns yrkesaktivitet har gått tilsvarende tilbake. Kvinnfolkas yrkesdeltakelse innafor yrkesfeltet teknisk, vitenskapelig og humanistisk arbeid har økt tilsvarende med omkring 10 000. Kvinnfolkas yrkesaktivitet i industrien har gått ned, men mindre enn for menn.

7. Av yrkesaktive kvinnfolk var i 1980 tre fjerdedeler sysselsatt i sjukepleie og annet pleiearbeid, pedagogisk arbeid, handel og kontorarbeid, post- og televerket, hotell- og restaurant, servering, hus- og rengjøringsarbeid. I industrien fins tre fjerdedeler av kvinnfolka i sko- og lær-, elektro-, grafisk-, nærings og nytelsesvareindustri, pakke-, emballerings- og lagerarbeid. Dette er de typiske kvinnejobbene. deltidsarbeid medrekna, er antakelig kvinnfolka flertallet av alle arbeidere og laver funksjonærer i byen.

8. En svært stor del av alle yrkesaktive i byen er stats- eller kommuneansatte. Samla sett er nesten 40% av alle yrkesaktive offentlig ansatte. Staten er Oslos største arbeidsgiver med omkring 55 000 ansatte, lærerpersonalet medrekna (1980). Kommunen er nest størst med omkring 40 000 ansatte (1980).

UBESVARTE SPØRSMÅL

Ei sak er marxistiske klassekriterier. Ei anna er vilke klasser som virkelig fins i Norge, hvem de omfatter og vilken stilling de inntar. Her fins en god del ubesvarte spørsmål og mye uenighet i partiet. Sånn som:

- er industriproletariatet akterutseilt som den ledende krafta eller kjerna i arbeiderklassen? Hvem har i så fall tatt over denne rolla? Den kvinnelige delen av arbeiderklassen? De intellektuelle?

- er de intellektuelle en egen klasse? Har deler av de intellektuelle i løpet av kapitalismens utvikling konstituert seg som en ny klasse, mellom proletariatet og borgerskapet? (RF 1/84)

- hva er kjerneproletariatet? "Gutta med hjelm"? Arbeiderne i industri, bygg og anlegg og transport? Eller må det her ei ny vurdering til?

- hva er den norske "nomenklaturen"? Holder det norske statlige byråkrat-borgerlige skiktet på å overta som kjerna i den norske kapitalismen, sånn som Tron Østmark har hevda? ("Den vestlige maoismens sammenbrudd..")

- hvor hører sjukepleierne hjemme? Til de intellektuelle? Til arbeiderklassen?

Vi har til nå ikke gått særlig inn på sånne spørsmål som dette. Ikke fordi vi ikke mener de er viktige. Men fordi vi har ønska i første omgang å prioritere å samle en god del fakta om klasseforhold i byen, bl.a. som underlag for denne typen diskusjoner.

Her har vi regna de intellek-

tuelle som et skikt som fordeler seg med et stort flertall som tilhører småborgerskapet, og en mindre del som tilhører borgerskapet. Og vi har regna sjukepleierne som et lavere skikt i småborgerskapet (men

ikke som intellektuelle).

På oppdrag fra DSAU og prosjekt-
roy.
gruppa

Hvilken klasse hører du til?

Dagdrivere.

Tegnet av Jens R. Nilssen.

Aktiejobberne: «Se paa de to dagdrivere! Er det ikke forgalt at voksne mandfolk gaar slik og slænger mitt i arbeidsliden? At de ikke skammer sig!»